

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

11.09.2023

Kokoustiedot Kaupunginhallituksen konsernijaosto

Aika 11.09.2023 klo 09:00 - 10:20

Paikka Sähköinen Teams-kokous

Läsnä	Guzenina Maria	puheenjohtaja
	Ampuja Ari	jäsen
	Elo Simon	jäsen
	Gestrin Christina	jäsen
	Laakso Mikko	jäsen
	Laukkanen Antero	jäsen
	Palomäki Ulla	jäsen
	Seppälä Peppi	jäsen
	Wessman Jaana	jäsen
Muut saapuvilla olleet	Katainen Mervi	kaupunginhallituksen puheenjohtaja
	Partanen Henna	kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja
	Mäkelä Jukka	kaupunginjohtaja
	Rinta-aho Harri	kasvun ja oppimisen toimialajohtaja
	Isotalo Olli	Kaupunkiympäristön toimialajohtaja
	Kivinen Harri	hallinto- ja kehittämisjohtaja
	Tommila Susanna	kulttuurijohtaja
	Konttas Ari	rahoitusjohtaja
	Jyrkkä Maria	konserniohjauksen kehittämisjohtaja
	Pajakoski Johanna	viestintäjohtaja
	Kattelus Johanna	konserniohjauksen kehittämisspäällikkö
	Heino Waltteri	erityisasiantuntija

Rosenberg Heidi
Pirkanniemi Risto

tekninen sihteeri
lakimies, sihteeri

Allekirjoitukset

Maria Guzenina

Risto Pirkanniemi

puheenjohtaja

sihteeri

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty

Ulla Palomäki

Peppi Seppälä

pöytäkirjantarkastaja

pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Tämä pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 15.09.2023

Käsitellyt asiat

Pykälä nro	Liite nro	Kokousasian otsikko	Sivu
§ 40		Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	5
§ 41		Pöytäkirjan tarkastajien valinta	6
§ 42	1, 2	Konserniraportti tammi-kesäkuu 2023	7
§ 43	3	Konserniyhteisöille asetettavat vuoden 2024 tulostavoitteet (Kh-Kv- asia)	10
§ 44	4	Lausunnon antaminen Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024– 2026	12

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

5/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 40

11.09.2023

§ 40

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Selostus

Kaupunginhallituksen konsernijaosto oli kutsuttu koolle puheenjohtajan allekirjoittamalla 7.9.2023 päivätyllä jäsenille toimitetulla kokouskutsulla.

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

6/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 41

11.09.2023

§ 41

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Ulla Palomäki ja Peppi Seppälä.

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

7/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 42

11.09.2023

Asianumero 1493/02.02.02/2023

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 11.09.2023 § 42

§ 42

Konserniraportti tammi-kesäkuu 2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Heino Walteri

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallituksen konsernijaosto merkitsee tammi-kesäkuun 2023 konserniraportin tiedoksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Konserniraportti tammi-kesäkuu 2023 sisältää Espoo-konsernin merkittävimpien yhteisöjen talouteen ja toimintaan liittyvät olennaiset tiedot Espoon valtuuston asettamien tulostavoitteiden näkökulmasta.

Espoon valtuusto on asettanut vuoden 2023 talousarviossa Espoon konserniyhteisöille yhteensä 31 tulostavoitetta, joista arvioidaan toteutuvan 24 kappaletta (Q1/2023: 23 kpl). Osittain arvioidaan toteutuvan 6 tulostavoitetta (Q1/2023: 8 kpl). Seuraavan tulostavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta (Q1/2023: 0 kpl): HSY:n vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen.

Espoo Catering

Espoo Catering Oy:n tulostavoitteet ovat kesäkuun lopun tilanteen mukaan pääosin toteutumassa. Tilaaja-asiakkaiden antamaa yleisarvosanaa koskevan tavoitteen toteuma varmistuu loppuvuodesta kyselyn toteuttamisen jälkeen. Yhtiön liikevaihto ja kannattavuus ovat parantuneet

vuoden ensimmäisellä puoliskolla koulujen lisääntyneiden ruokailijamäärien ja kasvaneiden ateriatilausten lukumäärän johdosta.

Espoon Asunnot

Espoon Asunnot Oy:n tulostavoitteiden arvioidaan toteutuvan täysin. Keskimääräinen asuntotuotannon aloitus -tulostavoitetta on muutettu valtuuston 12.6.2023 hyväksymän Espoon maankäytön ja asumisen periaatteiden mukaisesti 300:aan asuntoaloitukseen vuodessa neljän edellisen vuoden liukuvalla keskiarvolla mitattuna. Ennusteen mukaan liukuva keskiarvo on vuonna 2023 342 asuntoaloitusta vuodessa.

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Omnian tulostavoitteiden arvioidaan toteutuvan pääosin suunnitellusti, mutta toisen asteen tutkintokoulutuksesta eronneiden osuuden toteutumisessa on epävarmuutta. Eronneiden osuus on kesäkuun lopun tilanteessa 8,3 %, kun tavoitearvo vuodelle 2023 on enintään 10 % kaikista opiskelijoista.

Länsimetro

Länsimetro Oy:n tulostavoitteiden arvioidaan toteutuvan suunnitellusti. LM2-hanke on valmistunut tavoitteiden mukaisesti, ja hankkeen osalta seurataan nyt takuuvaiheen tehtäviä. Valmistelut metron kapasiteetin kehittämishankkeeksi on aloitettu.

PKS-kuntayhtymät

Pääkaupunkiseudun kunnat Espoo, Helsinki ja Vantaa valmistelevat kaupunginvaltuustojen suurille kuntayhtymille (HSL ja HSY) asettamat tulostavoitteet yhteistyössä. Vuonna 2023 kaupungit pilotoivat yhteistä raportointia, jolla seurataan tulostavoitteiden toteutumista. Tammi-kesäkuun 2023 raportti on kokousasian liitteenä.

Kuntayhtymille asetetuista tulostavoitteesta yhden arvioidaan jäävän toteutumatta. HSY:lle asetetun tulostavoitteen mukaan laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumputusta vesimäärästä tulee olla enintään 19 %. Vuoden 2023 ennusteen mukaan laskuttamattoman veden osuus tuotetusta vesimäärästä on n. 20 %.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Konserniraportti tammi-kesäkuu 2023
- 2 PKS-raportti tammi-kesäkuu 2023

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

9/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 42

11.09.2023

Oheismateriaali

Tiedoksi

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

10/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 43

11.09.2023

Asianumero 2966/00.01.02/2023

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 11.09.2023 § 43

§ 43

Konserniyhteisöille asetettavat vuoden 2024 tulostavoitteet (Kh-Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kääriäinen Henri
Jyrkkä Maria
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallituksen konsernijaosto ehdottaa kaupunginhallitukselle, että valtuusto asettaa konserniyhteisöille liitteen mukaiset vuoden 2024 tulostavoitteet taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoo-tarinan tavoitteet koskevat koko Espoo-konsernia. Espoo-kaupunkikonsernia tulee johtaa kokonaisuutena ja sen tavoitteena on Espoo-tarinan vahvempi toimeenpano.

Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet ja niiden seuranta varmistavat, että konsernia ohjataan Espoo-tarinan mukaisesti. Konserniyhteisöjen tulostavoitteet on valmisteltu osana kaupungin talousarvion valmisteluprosessia.

Tavoitteiden asettamisen perusta ja raportointi

Merkittävimmille konserniyhteisöille asetetaan vähintään samantasoiset tavoitteet kuin emokaupungille. Tavoitteet asetetaan joko vuosittain tai valtuustokauden mittaisiksi. Toteutuminen raportoidaan konsernijaostolle ja valtuustolle.

Merkittävimmille kuntayhtymille (HSY ja HSL) on asetettu PKS-tasoiset tavoitteet, joihin ovat sitoutuneet kaikki PKS-kuntaomistajat. Tavoitteet ovat oheismateriaalina.

Lisäksi Espoon kaupunki on lausunnoissaan kuntayhtymien toiminta- ja taloussuunnitelmista antanut Espoon näkemyksen seuraavien vuosien suunnitelmien valmistelua varten.

Yleiset periaatteet

Konserniyhteisöjen tulostavoitteet on asetettu Espoo-tarinan mukaisesti. Espoon tavoitteena on, että kaupunkikonsernia kehitetään taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestäväällä tavalla. Kaupunkikonsernin palvelut järjestetään asukas- ja asiakaslähtöisesti siten, että palvelut ovat kustannusvaikuttavia.

Lähtökohtana on, että tavoitteet keskittyvät yhteisöjen ydintoimintaan ja strategisesti merkittäviin asioihin. Tavoitteiden tulee olla samassa linjassa Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman kanssa ja tukea ohjelman tavoitteiden toteutumista. Valmistelussa on myös huomioitu se, että tavoitteiden määrä pysyy kohtuullisena ja ne ovat mitattavissa. Tulostavoitteiden painopisteitä tarkistetaan vuosittain.

Tässä asetettavien tavoitteiden lisäksi yhteisöjä sitovat kaupungin ohjelmat, sopimukset ja muut strategiset tavoitteet.

Kaupungin omien tytäryhteisöjen osalta tavoitteiden asettaminen tapahtuu yhteistyössä yhteisöjen kanssa ja valmistelu on joustavampaa kuin isoissa, moniomisteisissa yhteisöissä, kuten kuntayhtymissä. Tavoitteiden laadinnassa on huomioitu Espoo-tarinan ja kaupungin antamien lausuntojen keskeiset sisällöt.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 11.9. Konserniyhteisöjen vuoden 2024 tavoitteet kokouksessa korjattu

Oheismateriaali

- PKS-yhteiset omistajaohjaustavoitteet

Tiedoksi

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

12/22

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

§ 44

11.09.2023

Asianumero 2390/08.00.00/2023

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 11.09.2023 § 44

§ 44

Lausunnon antaminen Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026

Valmistelijat / lisätiedot:

Kääriäinen Henri

Jyrkkä Maria

Kuronen Pauliina

Päätalo Mari

Heino Waltteri

Isotalo Olli

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallituksen konsernijaosto antaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024–2026 seuraavan lausunnon:

1. Pääkaupunkiseutuyhteiset omistajaohjaustavoitteet

Espoon kaupunki näkee, että HSL:n talous- ja toimintasuunnitelman lähtökohtana tulee olla sille asetetut pääkaupunkiseutuyhteiset omistajaohjaustavoitteet. Asioiden valmistelu tulee tehdä hyvässä vuorovaikutuksessa, avoimesti ja ennakoiden jäsenkuntien kanssa yhteisen tahtotilan muodostamiseksi.

HSL:lle vuosille 2024–25 määritetyt PKS-tavoitteet ovat:

- Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna
- Kuntakohtaiset subventio-osuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista
- Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus

2. Kestävä ja tasapainoinen talous

HSL:n tammikuun 2022 yhtymäkokouksessa hyväksytyyn strategiaan mukaiset neljä strategista tavoitetta ovat 1) kohti päästötöntä

joukkoliikennettä, 2) joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa, 3) kustannustehokas joukkoliikenne sekä 4) tasapainoinen talous. HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2024–2026 todetaan yhtäältä tavoitteiden ja budjetoinnin perustuvan HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan. Toisaalta TTS:ssa nostetaan nousijamäärien kasvattaminen keskeisimmäksi tavoitteeksi. Espoon näkemyksen mukaan HSL:n tulee varmistaa myös muiden strategisten tavoitteiden toteutuminen, kuten tasapainoinen talous ja sen sisältämä tavoite kuntaosuuden suuruudelle. Strategia muodostaa kokonaisuuden ja siksi Espoo ei voi kannattaa nyt esitettyä toimintatapaa, että kaupunki sitoutuisi rahoittamaan toimia, joita ei ole edes alustavasti esitelty toimintasuunnitelmassa.

Espoon kuntakohtaisen subventio-osuuden ennustetaan vuosina 2024–2026 olevan 67–69,6 %, mikä on PKS-omistajaohjaustavoitteissa määriteltyä tavoitetasoa (50 %) huomattavasti korkeampi. HSL:lle on kertynyt liikenne- ja viestintävirasto Traficommin syyskuussa 2022 myöntämästä lisärahoituksesta kuntakohtaista ylijäämää yhteensä 49 milj. euroa, jota ei esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin. Ennusteen mukaan vuoden 2023 lopussa Espoon osuus HSL:lle kertyneestä kumulatiivisesta ylijäämästä on 16,8 milj. euroa. HSL esittää ylijäämien käyttöä matkustajamäärätavoitteen saavuttamiseksi ilman tarkempaa erittelyä toimenpiteistä, kustannuksista tai vaikuttavuudesta. Espoo ei kannata ylijäämien käyttöä HSL:n nyt esittämällä aiemmasta poikkeavalla tavalla, vaan edellyttää, että toimenpiteistä ja niiden kuntakohtaisista kustannuksista neuvotellaan kuntien kanssa ennen niistä päättämistä. Matkustajamäärien lisäämiseen liittyvät toimenpiteet tulee valmistella yhteistyössä HSL:n ja omistajakuntien kesken. Kuntakohtaisilla ylijäämillä rahoitettavien toimenpiteiden on kohdistuttava ao. jäsenkuntiin ja laskettava kuntakohtaisia subventio-osuuksia.

Espoo pitää kannatettavana HSL:n painotusta asiakasymmärryksen kehittämiseen ja markkinointiin strategisina menestystekijöinä. Kustannustehokkuuden näkökulmasta tärkeää on myös tuottavuustoimenpiteiden tunnistaminen. Toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan HSL:n kustannustehokkuustavoitteen saavuttamista tukee tämänhetkinen näkymä kustannustason nousun tasaantumisesta. HSL esitteli syysyhtymäkokouksessa 29.11.2022 koonnin toteuttamastaan tuottavuusohjelmasta, jossa tunnistettiin yli 30 toimenpide-ehdotusta talouden tasapainottamiseksi. HSL totesi yhtymäkokouksessa varsinaisten toimenpide-esitysten täsmentyvän jatkovalmistelussa ja päätöksenteossa. Espoo toistaa syysyhtymäkokouksessa esittämänsä näkemyksen siitä, että tuottavuusohjelmassa tunnistettujen toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuutta tulee arvioida yhdessä jäsenkuntien kanssa kustannustehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Espoo kannattaa HSL:n tavoitetta joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisesta. Nousujen määrä ja kulkumuoto-osuus pääsääntöisesti korreloivat keskenään, mutta toimien tehokkaaksi suuntaamiseksi tarvitaan

nykyistä tarkempaa tietoa eri joukkoliikennevälineiden kannattavuuksista ja nousijamääristä; erityisesti bussilinjastojen suhteen on suurta alueellista vaihtelua. Espoossa on viime vuosina siirrytty voimakkaammin tarjoamaan runkolinjatasoista palvelua, joka väistämättä lisää nousuja, mutta ei välttämättä lisää joukkoliikenteellä tehtyjä matkoja. HSL:n on varmistettava, että jäsenkunnat osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun, ja että toimenpiteiden vaikuttavuus on osoitettavissa.

3. Infrakorvausjärjestelmä ja hinnoittelun kehittäminen

Infrakorvausjärjestelmä perustuu jäsenkuntien ja HSL:n välillä solmittuihin sopimuksiin, eikä näin ole talous- ja toimintasuunnitelman lausunnossa käsiteltävä asia. Nykyinen infrakorvausjärjestelmä on tarpeellinen tasaamaan kuntien joukkoliikenteen investointikustannuksia käytön suhteessa. Järjestelmän aiheuttama paine lipunhintojen jatkuviin korotuksiin ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista.

Infrakorvausjärjestelmän kehittämistä tulee käsitellä osana HSL:n toiminnan pitkän aikavälin suunnittelua esimerkiksi suurimpien jäsenkuntien välisissä keskusteluissa. Tämän vuoksi tulisi omistajakuntien käynnistää yhteisen näkemyksen aikaansaamiseksi valmistelu niin, että tarvittavat selvitykset ja linjaukset ovat käytettävissä HSL:n seuraavan talous- ja toimintasuunnitelman laatimisessa.

Espoon näkemyksen mukaan HSL:n lippuvalikoimaa tulee entisestään laajentaa muuttuneisiin matkustustottumuksiin vastaamiseksi. Käyttöön otettu sarjalippu on uudistus oikeaan suuntaan. HSL:n tulee jatkossa laajentaa myös joukkoliikennelippujen maksutapoja. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2024–2026 ei esitetä konkreettista ehdotusta lippujen hintojen muutoksille. Espoo peräänkuuluttaa hinnoittelumallien muutosehdotusten valmisteluun avoimuutta ja yhteistyötä jäsenkuntien kanssa.

4. Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset

Palvelutaso on joukkoliikenteen suurin houkuttavuustekijä eikä palvelutasoa saa heikentää niin, että se johtaa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden pienenemiseen. Espoon joukkoliikennejärjestelmässä tapahtuu suuria muutoksia tulevalla toiminta- ja taloussuunnitelmakaudella. Metron jatkeen liikenne alkoi joulukuussa 2022 ja metron käyttäjämäärät ovat nousussa. Pikaraitiotielinja 15 (Raide-Jokeri) aloittaa liikennöinnin lähiaikoina, ja elokuussa 2023 myös Etelä-Espoon ja Tapiola–Leppävaaran uudet linjastokokonaisuudet otetaan käyttöön. HSL on lisäksi varautunut joukkoliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin mm. kaupunkiradan ja Leppävaaran keskuksen rakentamisen ajaksi. Matkustajamäärien kehityksen seuraaminen näiden uudistusten osalta on tärkeää, ja HSL:n on varmistettava, että edellytykset kehityksen seuraamiseksi ovat kunnossa.

Uusi joukkoliikenteen verkko on aiempaa enemmän runkolinjoihin painottuva. HSL:n varmistettava, ettei Espooseen jää merkittäviä joukkoliikenteen katvealueita, joilla palvelutaso putoaa aiemmasta. Esimerkiksi Espoon C-vyöhykkeellä asiakastytyväisyys oli HSL:n NPS-kyselyn mukaan keväällä 2023 laskenut alueista eniten ollen matalin koko HSL-alueella. Uuden linjaston aloituksen jälkeen Espoolle on tullut palautetta erityisesti koulujen heikentyneistä bussiyhteyksistä. Espoo edellyttää HSL:ää seuraamaan saamaansa palautetta aiheesta, raportoimaan siitä kaupungille ja laatimaan tarvittaessa kehittämistoimenpiteitä tarvittaville alueille. Espoon ja HSL:n välinen tiivis yhteistyö, oikea-aikainen asiakasviestintä ja vaikutusten seuranta ovat tärkeässä roolissa joukkoliikennejärjestelmän suurten muutosten hetkellä.

Espoo edellyttää HSL:ltä palvelutasoon liittyvän tiedonvälityksen parantamista lisäämällä tietoa alueellisista palvelutasoista ja linjakohtaisesta kannattavuudesta (€/nousu ja €/matkustajakilometri). Joukkoliikenteen palvelutaso ja mahdolliset tarjonnan muutokset tulee määrittää yhteistyössä jäsenkuntien kanssa ja kunnalla tulee olla mahdollisuus lausua palvelutasosta, asiakaskokemustavoitteista ja kustannustasosta ennen muutosten toteuttamista. Rakentuneen raideinfran kokonaisvaltaista hyötyä ja käyttöä on syytä maksimoida ja näin tukea joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua.

5. Muita huomioita

Yhteistyö ja edunvalvonta

HSL:llä on tärkeä rooli jäsenkuntiensa edunvalvojana. HSL:n tulee toimia aktiivisesti ja vaikuttavasti valtion suuntaan mm. joukkoliikennetukien ohjaamiseksi ja lainsäädännön kehittämiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla HSL:n toiminnan rahoittamiseksi kuntaosuuksia pienentäen.

Kestävyyden neljä ulottuvuutta

HSL:n strategiset tavoitteet päästöttömän joukkoliikenteen ja tasapainoisen talouden saavuttamiseksi tukevat Espoon omia strategisia tavoitteita. Taloudellisen ja ekologisen ulottuvuuden lisäksi kestävyys edellyttää myös sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden sekä tasa-arvonäkökuilmiön huomioimista joukkoliikenteen järjestämisessä.

Seudun liikennejärjestelmällä on suuri vaikutus kaikkiin kestävyuden neljään ulottuvuuteen. Yhteis-työtä koko liikennejärjestelmän päästöttömyyden tavoittelussa tulee edelleen syventää, esimerkiksi logistiikan toimivuuden ja päästövähennysten muodossa.

Kaupunkipyörät

Espoo pitää tärkeänä, että pääkaupunkiseudulla on nykyisen

kaupunkipyöräsopimuskauden päätyttyä (vuonna 2026) seudullisesti yhtenäinen ja julkisen toimijan järjestämä kaupunkipyöräpalvelu osana HSL:n muuta joukkoliikennepalvelua. Yhteinen järjestelmä takaa matkaketjujen toimivuuden, ja laajalla yhteisellä hankinnan valmistelulla voidaan saavuttaa skaalaetuja. Espoon näkemyksen mukaan jäsenkuntien tulee jatkossakin voida itse päättää kaupunkipyöräpalvelun laajuudesta, palvelutasosta ja asemien sijoittamisesta omilla alueillaan. Myös ulkomainontaan liittyvät asiat kuuluvat luontevasti kunnalle. Seuraavan kaupunkipyöräjärjestelmän suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi on ryhdyttävä konkreettisiin toimenpiteisiin mahdollisimman pian, sillä asialla on jo kiire.

Liikennepalvelut ja liityntäpysäköinti

Joukkoliikenteen kehittäminen on espoolaisille tärkeää. Espoolaisten liikkumisen kouluun, töihin ja palveluihin tulee olla sujuvaa. Joukkoliikenteellä ja muilla liikenteen palveluilla on keskeinen vaikutus espoolaisten elämään ja Espoon elinvoimaan, sillä noin joka kolmannes espoolaisista kotitalouksista ei omista autoa. Espoo kehittää liikennepalveluita aktiivisesti muiden toimijoiden kanssa, ja edellyttää HSL:ltä avointa ja ennakoivaa yhteistyötä. Joukkoliikenteen suunnitteluratkaisuista on käytävä vuoropuhelua kaupungin kanssa ja suunnitteluratkaisuista on viestittävä myös kaupunkilaisille.

Liityntäpysäköinnin osalta Espoo edellyttää kattavampaa kustannusten tarkastelua ja HSL:n liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman päivittämistä. Aiemmin esitettyä henkilöautojen liityntäpysäköintipaikkojen järjestämistapaa ja määriä tulee tarkastella kriittisesti ja ennakoitavissa olevaa tarvetta vastaavasti järjestelmästä aiheutuvat kustannukset huomioiden.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

HSL:n perussopimuksen 23 §:n mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka liitetään yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Alustava taloussuunnitelma ja talousarvio on toimitettava jäsenkunnille lausuntoja varten viimeistään 15. kesäkuuta. Talous-suunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelman sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

Alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman perusteena ovat:

- HSL:n strategia 2022–2025;
- voimassa oleva toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2025;
- hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2023–2024 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat;
- vuoden 2022 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteuma- ja ennustetiedot vuodelta 2023; sekä
- vuonna 2022 valmistunut tuottavuusohjelma.

Taloussuunnitelma vuosille 2025–2026 on laadittu aiempien vuosien tapaan talousarviovuoden (2024) kustannustasoon.

Jäsenkuntia pyydetään lausunnoissaan esittämään näkemyksensä erityisesti seuraavista teemoista:

1. Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?

- Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella.
- Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.

2. Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?

- HSL on muodostanut yhteistä näkemystä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.
- Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristön kehitys tuo haasteita strategian toteuttamiselle toden teolla. Toimintaympäristön taloudessa ja geopolitiikassa korostuu epävarmuus. Strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeiseen asemaan nousee matkustajamäärien kääntäminen kasvu-uralle. HSL:n tulee onnistua kohdistamaan tarjontaa niin, että kannattavaa kasvua

luodaan myös uusien maksavien asiakkaiden myötä. Kustannustason nousun näkyvä on tasaantuva, joka omalta osaltaan tukee kustannustehokkuustavoitetta. Sen saavuttamiseen linkittyy kuitenkin merkittävästi ihmisten liikkumiskäyttäytyminen ja joukkoliikenteen houkuttelevuus liikkumismuotona.

Sähköbussien osuuden kasvulla on merkittävä vaikutus päästötavoitteen saavuttamiseen. Aikajänne pitenee hitaassa sähköbussiskenaariossa. Tavoitteen saavuttamista nopeutetaan ympäristöbonuksen ja biopolttoaineiden käytön avulla ja arvion mukaan strategiakauden tavoite on saavutettavissa. Kaikki seudulle tulevat uudet bussit HSL vaatii päästöttöminä. Globaali maailmantilanne asettaa tavoitteelle haasteen, sillä valtaosa sähköbussista tuotetaan Kiinassa.

HSL:n toiminnan keskiössä tulevina vuosina on hyvän palvelutason säilyttäminen ja sitä kautta matkustajien houkuttelemisen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. HSL tavoittelee ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla ja erinomaisen asiakaskokemuksen tarjoamilla palveluilla, eikä liikenteestä supistamalla.

Keskeisiä TTS-kauden strategisia menestystekijöitä ovat:

- kasvu asiakasymmärryksellä,
- sujuvat matkaketjut ja
- tieto ja osaaminen.

Taloussuunnitelma

Toimintatulot

Toimintatulot vuonna 2024 ovat yhteensä 923,4 milj. euroa. Kasvua vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 64,9 milj. euroa (7,6 %). Toimintatuloista vuonna 2024 41,5 % on lipputuloja ja 56,0 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevat 933,4 milj. euroa vuonna 2025 ja 950,2 milj. euroa vuonna 2026.

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 380 nousuun, joka mahdollistaa strategiakauden lopun nousijamäärätavoitteen 400 milj. nousijaa vuonna 2025. Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputuloja yhteensä 382,7 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2024 on 13,3 milj. euroa (3,6 %) kuluvan vuoden 2023 ennustetta suurempi. Vuonna 2025 lipputulotavoite on 405,0 milj. euroa ja vuonna 2026 420,0 milj. euroa.

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat

lipputulojen, operointikustannusten, joukkoliikenneinfran ja muiden kustannusten eristä.

Kuntaosuudet vuonna 2024 ovat yhteensä 517,1 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 56,7 % kuntaosuuksiin kohdistetuista kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 56,7). Kuntaosuudet vuonna 2025 ovat yhteensä 504,9 milj. euroa ja vuonna 2026 506,6 milj. euroa. Espoon kuntaosuus vuonna 2024 on 163,5 milj. euroa.

HSL:n strategiakauden tavoitteena on, että kuntaosuudet keskimäärin asettuvat 50–55 %:in subventiotasoon. Alustava TTS-suunnitelma on laadittu siten, että strategiakauden subventiotavoitteeseen päästään vuonna 2025.

Muiden strategiatavoitteiden saavuttaminen ja erityisesti nousijamäärien saaminen nousuun edellyttää lisäpanostuksia joukkoliikenteeseen vuosina 2024–2025. Talousarvioehdotus ja kunnille kuntaosuuksiin kohdistetut kustannukset eivät sisällä lisäpanostukseen käytettäviä varoja, vaan koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä on tarkoitus käyttää vuosina 2024–2025 matkustajamäärien kasvattamiseen, mihin tuet on tarkoitettukin. Tämän vuoksi vuoden 2022 koronatuen (49,2 milj. euroa) verran jäljellä olevia ylijäämiä ei esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin, vaan varoja käytetään matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen. Tarvittavat toimenpiteet tarkentuvat syksyn suunnittelussa ja ne käsitellään vuoden 2024 aikana talousarviomuutoksina, joiden rahoitukseen käytetään kertyneitä ylijäämiä.

Merkittävimmät toimintamenot

Toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 905,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 45,4 milj. euroa (5,3 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 915,3 milj. euroa ja 927,4 milj. euroa vuonna 2026. Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,0 milj. euroa vuonna 2024, 96,1 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 879,4 milj. euroa ja 891,4 milj. euroa vuonna 2026.

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 611,4 milj. euroa, joka on 67,5 % toimintamenoista. Operointikustannukset ovat 619,6 milj. euroa vuonna 2025 ja 632,3 milj. euroa vuonna 2026.

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2024 on yhteensä 214,5 milj. euroa. Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevaa sähköbussien lataus-infraa 2,9 milj. eurolla. Kustannukset sisältävät varaukset kannusteisiin ja sähkönsiirtoon.

Infrakustannukset yhteensä ovat vuonna 2024 16,7 milj. euroa (8,3 %) suuremmat kuin vuonna 2023. Suunnitelmakautena kustannukset kasvavat metron jatkeen ja Raidejokerin ja pikaraitiotielinjan 15 ollessa toiminnassa koko vuoden. Vuonna 2025 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 218,1 milj. euroa ja vuonna 2026 yhteensä 218,4 milj. euroa.

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 41,2 milj. euroa vuonna 2024. Muihin palvelujen ostoon käytetään 41,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 40,7 milj. euroa vuonna 2026.

HSL:n henkilöstömenot ovat 25,6 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,8 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 21,6 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 4,0 milj. euroa. Henkilöstömenoissa on varauduttu nykyisen henkilömäärän työpanokseen ja kunta-alan palkkojen yleiskorotuksiin 2023 ja 2024. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulos- ja kannustepalkkion maksamiseen.

Toimintakatteen ennen rahoitustuottoja – ja kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan vuonna 2024 17,7 milj. euroa ylijäämäinen.

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisinmaksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Tätä lainaa on jäljellä vuoden 2023 lopussa 34,2 milj. euroa, jota lyhennetään 5,3 milj. eurolla vuosittain.

Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä uuden talousarviolainan nostoa. Uuden lainan nostotarve arvioidaan uudestaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoituksen nettotuottojen arvioidaan olevan 0,5–0,4 milj. euroa vuosina 2024–2026.

HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain jäsenkunnille maksettavan peruspääoman koron määrästä ja maksamisesta. Yhtymäkokous on päättänyt vuosittain myös kuntakohtaisesta ylijäämästä maksamisesta tai alijäämästä perittävästä korosta. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta näiden korkojen maksamiseen.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 18,3 milj. euroa ylijäämäinen, ja se ei riitä kattamaan suunnitelman mukaiset poistot poistoja, jotka ovat 18,3 milj. euroa vuonna 2024.

Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 19,1 milj. euroa vuonna 2024, 14,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 13,2 milj. euroa vuonna 2026. Investoinneissa painottuu panostus asiakaskanavien kehittämiseen, kuten uusiin lukijalaitteisiin ja lipputilihankkeen kehittämiseen suunnitellut varaukset. Poistoihin on budjetoitu 18,1 milj. euroa vuodelle 2024, 18,6 milj. euroa vuodelle 2025 ja 23,1 milj. euroa vuodelle 2026.

Tilikauden 2024 tulokseksi arvioidaan 0 euroa eli tilikaudelle arvioidut kulut katetaan arvoiduilla tilikauden vuosituloilla.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 HSL Alustava TTS 2024-26

Oheismateriaali

- HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi

Tiedoksi

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 40, § 41, § 42, § 43, § 44

Muutoksenhakukielto

Edellä mainitusta päätöksestä, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain (410/2015) 136 §:n mukaan hakea muutosta.